

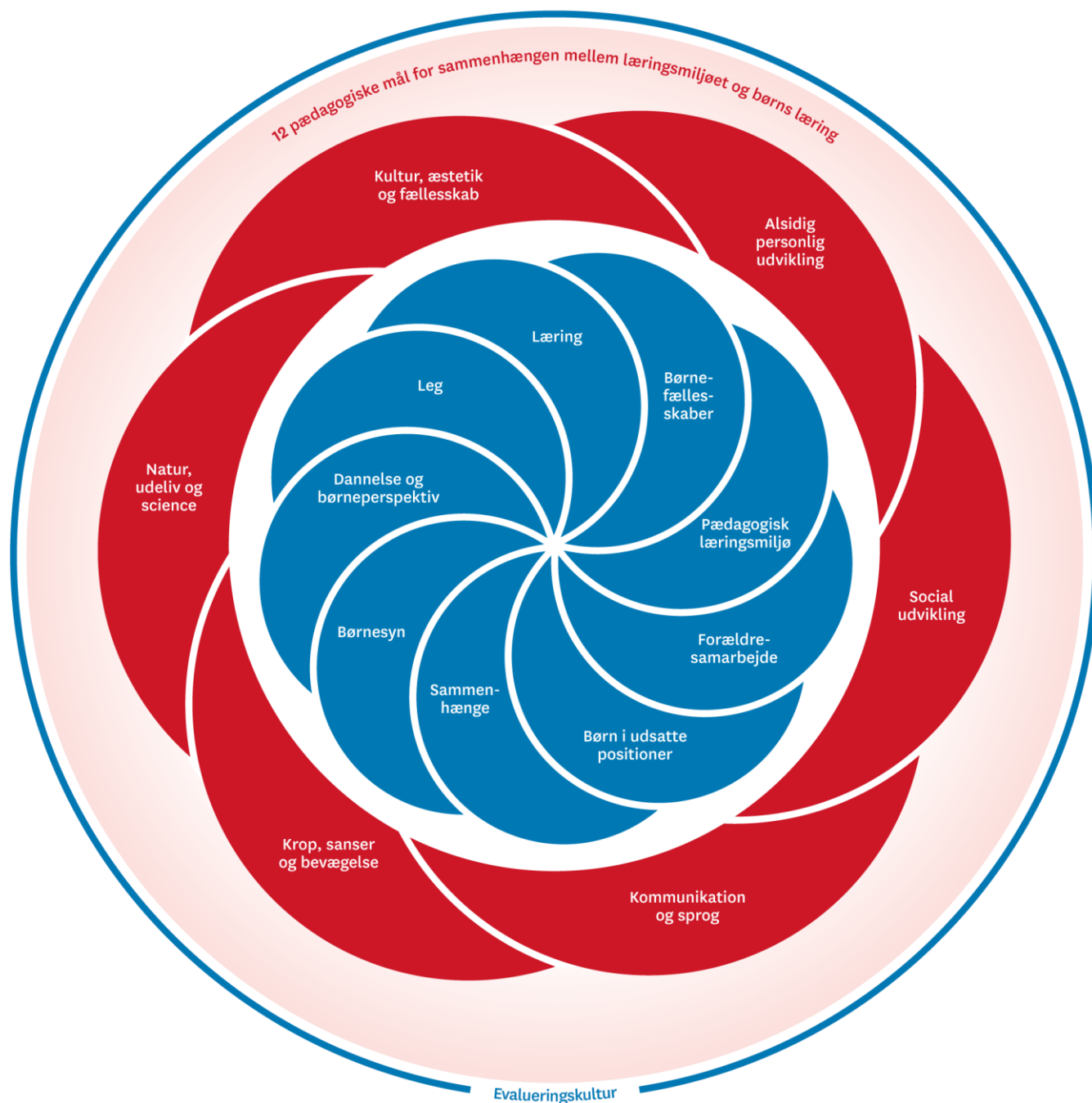
Pædagogisk læreplan for

Børnegården Nejs 2020

Børnegården Nejs
Drosselvænget 1
6310 Broager
Telefon 88724313

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

I Børnegården Nejs, har vi til personalemøder udarbejdet vores styrkede læreplan. Vi er en velfungerende og mangfoldig personalegruppe, som alle har bidraget med vores pædagogiske erfaringer. Alle i personalegruppen har eller tager ejerskab for vores læreplan.

Hvem er vi?

Børnegården Nejs er en kommunal 0-6 års integreret institution beliggende centralt i Broager by.

Børnegården Nejs har eksisteret siden 1971 og blev i 2018 udvidet med en vuggestuegruppe, hvilket var en positiv forandring, som vi alle er glade for.

Børnegården er normeret til 10 vuggestuebørn (Brumbasserne) og 42 børnehavebørn. I børnehaven har vi 2 stuer hvor børnene er aldersopdelt. Inde på yngste gruppen har vi krudtuglerne og inde på ældste gruppen går søstjerneerne.

I huset er der ansat 13 medarbejdere.

Vi er en uddannelses institution, som kontinuerligt og med glæde modtager pædagogstuderende. Vi samarbejder med de lokale folkeskoler, hvor vi kan modtage erhvervspraktikanter fra 8. og 9. klasse. Vi har desuden et etableret samarbejde med jobcenteret i Sønderborg kommune, hvorfra vi kan modtage borgere i virksomhedspraktik.

Vi arbejder med aldersopdelte børnegrupper, men vægter også arbejdet på tværs af huset. Vi mener, at der både for små og store er mange omsorgs- og udviklingsperspektiver i at være og gøre ting sammen på tværs af alder.

Vuggestuebørnene er tilmeldt kommunens frokosttilbud, hvor maden leveres fra Fru Hansens Kælder, hvorefter den tilberedes og anrettes af en køkkenmedarbejder i huset.

Børnegården Nejs har en legeplads, hvor der er plads til at børnene kan udfolde sig, både i fællesskab ved bålpladsen, omme på "graveren", gennem lege i mindre grupper, f.eks. i et dejligt sandkasseområde, i vores legehuse eller i et af vores andre skønne "legeområder" på legepladsen.

Vi vægter mange udendørs aktiviteter og ture ud af huset. I nærmiljøet har vi legepladser, mosen, rideskole, gendarmstien, bibliotek, Vemmingbund strand, Cathrines minde mm.

Børnegården Nejs skal være et rart sted at være for børn, forældre og ansatte. Et sted, som summer af gode energier, et miljø hvor vi gør vores bedste for at skabe trivsel for hinanden.

Pædagogisk grundlag

Vores styrkede læreplan er bygget op om, at alle børn skal have en god dag i et udviklende miljø.

Børnesyn, dannelse og børneperspektiv

Børnesyn - det fælles for hele Broager/Gråsten området:

Alle børn skal have en god dag i et udviklende miljø.

Vores værdier:

- *At det at være barn, har værdi i sig selv.*
- *At barnet har ret til at være barn.*
- *At barnet skal føle sig ønsket.*
- *At barnet har ret til omsorg og nærvær.*
- *At barnet er unikt og der skal være plads til forskellighed.*
- *At barnet skal anerkendes og respekteres.*
- *At det altid er den voksnes ansvar at skabe den gode relation til barnet.*
- *At vi skal tage udgangspunkt i det enkelte barn og se barnet.*

Dannelse og børneperspektiv - Det fælles for hele Broager/Gråsten området:

Vi skal skabe et miljø og en kultur, hvor barnet medinddrages, kan begå sig og har indflydelse på eget liv.

Vores værdier:

- *At barnet udfordres i dets læring, udvikling og dannelsesprocesser.*
- *At barnet er medskaber af egen dagligdag.*
- *At barnet har ret til medbestemmelse/selvbestemmelse.*
- *At barnet har ret til leg.*
- *At barnet har en stemme.*
- *At barnet tages alvorligt.*

- At barnet er en del af et demokratisk fællesskab.
- At dannelse sker i relationer.

Barnesyn, børneperspektiv og dannelse i Børnegården Nejs.

I Børnegården Nejs vil vores syn på børn og børnenes perspektiv være det første man bemærker, når man træder ind i huset.

Man vil opleve imødekommende og engageret personale, der er aktivt og deltager i børnenes lege. Man vil opleve et personale som ser på barnets hensigt og ikke alene på barnets handling.

Eks.: To drenge på 2 år står og leger med biler. Den ene dreng tager den anden drengs bil. Legen går i stå og drengen slår ud efter sin ven. Slå skal man ikke. Det er en handling som ikke er acceptabel, men det er en naturlig forsvarsmekanisme barnet trækker på, når det står i pressede situationer, hvor det verbale sprog endnu ikke er udviklet til en dialog med en anden 2 årig.

I stedet for at skælde ud og kun italesætte hvad barnet gjorde forkert, som i situationen var at slå, vil man hos os opleve et personale som forsøger at se og forstå barnet. F.eks. kan man opleve den voksne sige:

'Hov der tog Adam din bil. Jeg kan godt se du blev vred. Du skal sige stop og holde fast i bilen. Kom, nu hjælper jeg dig med at få bilen tilbage'. Ud over at barnet bliver set og forstået, får barnet foræret en strategi til næste gang.

I Børnegården Nejs vægtes det højt, at man tager udgangspunkt i barnets perspektiv. Dette kan udtrykkes således:

"Hvis du vil lære mig noget, må du først lære mig at kende!"

I Børnegården Nejs:

- Forsøger vi at forstå barnet ud fra dets egen oplevelse og forståelse af sig selv.
- Giver vi os tid til at lytte og forstå hvad børnene siger eller udtrykker. Børnene skal opleve at møde nærværende voksne som er til stede i nuet.
- Ser vi børnene som selvskabende og selvstændige individer og møder barnet der, hvor det er i forhold til dets udvikling, evner/kompetencer og modenhed.
- Skal alle børn høres og opleve, at de tages alvorligt.
- Skal alle børn have mulighed for at kunne påvirke og have indflydelse på eget liv.
- Mener vi, at det er de voksnes ansvar, at børnene trives.
- Inddrages børnenes idéer i forskellige lege- og læringsaktiviteter.

- Danner vi os et indtryk af, hvad børnene er optagede af igennem de daglige observationer og snakke med børnene. Herudfra planlægger og tilrettelægger vi forskellige pædagogiske forløb med udgangspunkt i børneperspektivet.
- Tror vi på, at når børn oplever medinddragelse, lærer børn hvad demokrati er på en meget konkret og praksisnær måde, som vil understøtte deres deltagelse i senere demokratiske processer.
- Skaber vi forudsætningerne for, at hvert barn oplever at blive hørt og taget alvorligt, men samtidig også får en forståelse for vigtigheden af at give plads til sine kammerater og voksne. F.eks. under en spisesituation, hvor der er fokus på, at alle børn oplever en rar og hyggelig stund, hvor samhørigheden er vigtig. For at dette kan efterkommes, kræver det også at barnet bliver god til at lytte og give plads til sine kammerater. Herved bliver der plads til alle.

I alle sammenhænge er vi meget opmærksomme på os selv som gode rollemodeller.

I Børnegården Nejs gør vi altså vores ypperste for at skabe nogle læringsmiljøer, som bidrager positivt til det enkelte barns dannelsesproces.

Dette med udgangspunkt i vores positive fælles børnesyn og vores fokus på de mange forskellige børneperspektiver.

Leg

Leg – det fælles for hele Broager/Gråstenområdet

Legen skal være grundlæggende og være med til at fremme barnets trivsel, læring og udvikling.

Vores værdier:

- At barnet indgår i et socialt fællesskab.
- At barnet har rum til at lege.
- At vi følger barnets initiativer, da legen bliver til undervejs.
- At legen anerkendes, respekteres og at der bliver plads til det i hverdagen.
- At barnet har ret til fri og spontan leg og at der gives plads til fantasien.
- At vi tilbyder fysiske legemiljøer, som skaber lyst til leg, da leg udvikler barnets fantasi, virkelyst, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet
- At vi efter behov guider/er rollemodeller for barnets lege og ikke mindst udfordrer barnets leg.

I vuggestuen

Små børns muligheder for at lege og lege sammen, afhænger ofte af, at den voksne er til stede, nærværende og tilgængelig.

Derfor vil man oftest opleve personalet i vuggestuen aktive på gulvet i lege med børnene.

Yderligere forsøger vi så ofte som muligt i vuggestuen, at inddele børnene i mindre grupper, hvor de er sammen med en voksen og hvor børnene ikke påvirkes af flere børn end højst nødvendigt. Dette både pga. personalets egen positive erfaring med mindre børnegrupper samt forskningen som peger hen i mod, at mange små børn (0-3 årige) i samme rum ofte har sværere ved at finde roen til fordybelse i legen. Ligeledes vil man undgå at den voksne er nødt til at flytte sig fra legen med en gruppe børn for at håndtere en anden situation mere end højst nødvendigt. Forlader en voksen legen hvor en børnegruppe er sammensat af 0-3 årige, vil man ofte opleve at legen opløses.

Og leg ER vigtig, og derfor skaber vi i vuggestuen forudsætningerne for, at den gode leg kan finde sted ved at:

- Give os tid i legen sammen med børnene.
- Fordybe os i legen sammen med børnene.
- Fungere som gode rollemodeller i legen.
- Guide børnene i legen.
- Observere børnenes lege for bedre at kunne forstå børnenes lege, handlinger og samspil med hinanden. Herved bedre kunne agere naturligt i børnenes lege samt understøtte børnenes forskellige udviklingsområder.
- Følge børnenes interesser i legen og påvirke dem i en positiv retning (vi er de gode rollemodeller).
- Vi inddrager barnet i fællesskabet i legen.
- Vi er opmærksomme på vores læringsrum (det fysiske rum). Herunder hvordan vores læringsrum påvirker børnegrupper. Måske skal der ændres på læringsrummet.
- Vi ved behov hjælper barnet til at blive mere attraktiv i legen og herved opbygge relationen imellem barnet og den øvrige børnegruppe.
- Vi sørger for at legen og vores tilgang er tilpasset barnets alder og udvikling.

F.eks. er det vigtigt, at den voksne sørger for at give sig tid til at få skabt en masse fælles opmærksomhed med det helt lille barn i vuggestuen. Først herefter vil barnet have gode

forudsætninger for at kunne deltage i mindre grupper, der har fælles opmærksomhed og intention i legen.

Har vi det ældre vuggestuebarn, kan det være rollelegen der bliver vigtig, hvor interaktionen med jævnaldrende eller ældre børn er afgørende.

Når et barn har svært ved at komme ind i legefællesskabet, er det vores ansvar vha. forskellige legestrategier at hjælpe barnet på vej.

Læring

Læring – det fælles for hele Broager/Gråstenområdet:

Læring sker hele dagen gennem trygge og pædagogiske læringsmiljøer.

Vores værdier:

- At barnets læring sker i børnefællesskaber og sociale relationer.
- At hverdagsrutiner skaber læring.
- At barnet lærer gennem leg.
- At barnet lærer når de møder de rette udfordringer.
- At trivsel er en forudsætning for læring.
- At gode læringsmiljøer inspirerer til leg og læring.
- At barnets læring fremmes af at begå fejl, famle og slippe fantasien løs.

Læring i Børnegården Nejs

Læring finder sted hele dagen både i vuggestuen og i børnehaven. Dette fra barnet afleveres om morgenen af forældrene til barnet hentes igen senere på dagen.

Læring kan både være positiv og negativ, og det er vores ansvar i Børnegården Nejs at skabe optimale læringsmiljøer som understøtter alle børns læring i en positiv retning.

Vi er opmærksomme på at læring sker i en vekslen i mellem børnenes lege, forskellige aktiviteter og rutinesituationerne.

Leg

Leg styrker børns trivsel, læring, udvikling og dannelse. Derfor har vi både i vuggestuen og i børnehaven et stort fokus på den læring som finder sted igennem legen, og legen vil altså være grundlæggende i hele huset. Dermed ikke sagt at børnene kun skal indgå i de frie lege uden

nogen vokseninvolvering. Tværtimod. Personalet skaber via forskellige pædagogiske tilgange nogle gode legemiljøer som bidrager positivt til børnenes læring og tager aktivt del i børnenes lege. Se hvordan vi gør under elementet leg.

Rutinesituationer

Rutinesituationer i Børnegården Nejs er bl.a. måltider, påklædning samt afklædning, samling, borddækning, bleskift, middagshvil eller aflevering og afhentning. Det er situationer, hvor vi gennemfører bestemte praktiske opgaver, men hvor vi også vægter, at der er plads til kontakt og samspil mellem børn og voksne og mellem børnene indbyrdes. Herved kan vi i rutinesituationerne understøtte børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse dagen lang. For at sikre at samspilskvaliteten er god i rutinesituationerne og disse bidrager med en positiv læring hos det enkelte barn og hele børnegruppen, vil vi være opmærksomme på det der foregår i rutinesituationerne, og reflektere løbende over om noget skal ændres.

F.eks. I en periode i vuggestuen var der meget uro og gråd når børnene i garderoben skulle have overtøj på, før de skulle ud på legepladsen. Gråden smittede og det var svært for de voksne at være der for alle børn og det blev til en rutinesituation som hurtigt skulle overstås. Dette var tydeligvis ikke en rutinesituation som bød på en særlig positiv læring og der måtte ske en forandring. Personalet reflekterede over, hvordan man kunne ændre på rutinesituationen for at skabe forudsætningerne for, at der blev lagt op til mere positiv læring. Efter en evaluering forsøgte man, i stedet for at have en stor børnegruppe i garderoben på en gang, at tage en lille børnegruppe ad gangen og sørge for at der i en gruppe både var ældre og yngre børn. Dette resulterede i, at der kom mere ro i garderobesituationen. Den voksne havde roen og tiden til at kunne guide børnene i påklædningen og børnene spejlede sig i hinanden og de ældre børn hjalp de yngre børn med påklædningen.

Aktiviteter

Fokus på læringen i leg og rutinesituationer vægtes højt i Børnegården Nejs. Det vægtes dog også højt, at der foregår forskellige pædagogiske aktiviteter, både de spontane og planlagte. Igennem en planlagt aktivitet har vi mulighed for at påvirke et barn eller en børnegruppe i en bestemt retning. Hvordan og hvor meget aktiviteterne fylder i institutionen vil dog variere afhængig af alder og børnegruppe.

F.eks. vil der også i vuggestuen være aktiviteter med bestemte mål. Vi vil dog som oftest vægte de aktiviteter, hvor der er taget udgangspunkt i et børneperspektiv. Dvs. vi følger børnenes interesser og behov og herudfra udføres forskellige pædagogiske aktiviteter, som bidrager til børnenes læring med et bestemt formål. Herpå understøtter vi børnenes lyst og indre motivation til

at være med i aktiviteten. Meget sjældent tvinger vi børnene i vuggestuen til at være med i en aktivitet. Vi kan dog via forskellige tilgange til en aktivitet oftest opnå barnets nysgerrighed og lyst til deltagelse.

Børnefællesskaber

Børnefællesskaber - Det fælles for hele Broager/Gråsten området:

Barnet skal opleve at være en del af et positivt børnefællesskab.

Vores værdier:

- At barnet skal være medskaber af et børnefællesskab.
- At barnet skal lære at mestre eget liv.
- At barnet har ret til at indgå i sociale relationer.
- At barnet har ret til gode venskaber og til at have en ven.
- At barnet har ret til kulturelle fællesskaber.
- At barnet har ret til et inkluderende og udviklende miljø.
- At barnet har ret til opmærksomhed, anerkendelse, trivsel og læring.

Børnefællesskaber i Børnegården Nejs

Børnegården Nejs er i sig selv ét stort børnefællesskab, hvor børnehavebørn og vuggestuebørn møder hinanden og har mulighed for at lege på tværs af grupperne. I hverdagen ses der mange forskellige børnefællesskaber, nogle med få deltagere, andre med mange. Det grundlæggende er, at leg, dannelse og læring sker i disse fællesskaber. Nogle børnefællesskaber er initieret af de voksne, som sætter en ramme, andre er børneinitieret, og er tilfældigt opstået gennem legen. De børnegrupper som er dannet af de voksne, vil altid være på baggrund af faglige refleksioner som tager udgangspunkt i børnegruppens behov og sammensætning. Disse grupper vil aldrig være blivende men være til for en kortere periode.

Børnefællesskaber i Børnegården Nejs skal være frugtbare for det enkelte barns udviklingsmuligheder, og derfor er det vigtigt, at vi voksne i børnehaven er nærværende i forhold til gruppen, så vi understøtter de gode fællesskaber. Vi arbejder på, at vise børnene, hvem de er, både som det enkelte individ, men også som en gruppe. For os er fællesskabsfølelsen vigtig at fremhæve, og det er vores opgave at understøtte børnene i at opleve styrken ved denne følelse – det meningsfulde børnefællesskab. Det er ligeledes vores ansvar at understøtte et positivt samspil i børnegruppen, som skal skabe grobund for gensidige og ligeværdige relationer mellem børnene.

Eks. Når vi nævner for barnet, at det er dejligt, at han passer på sine venner ved at hente en voksen, når vennen er ked af det eller når vi italesætter, det er flot at han afleverer den ene af bilerne, som han legede med, for at vennen også har en bil at lege med.

I vores arbejde med børnefællesskabet har vi også fokus på børneperspektivet. Dette ved at give mulighed for, at børnene kan skabe relationer på tværs af grupper, alder, køn og kultur. Vores opgave her er, at børnene får mulighed for at opleve nye sider hos hinanden og dermed danne nye fællesskaber og relationer, hvor barnet kan udvikle sig.

Pædagogisk læringsmiljø

Læring betragtes som en livslang udviklingsproces, barndommen som en periode i menneskets liv, hvori der foregår størst læring.

I Børnegården Nejs arbejder vi med forskellige former for læring og vi betragter læring som en social proces.

Inkluderende læringsmiljø

I Børnegården Nejs tilrettelægger vi de enkelte aktiviteter ud fra pædagogiske overvejelser omkring læringsmiljøet. Med dette menes, at vi er opmærksomme på at miljøet og kulturen omkring børnegruppen, skaber forudsætningerne for udvikling og læring for det enkelte barn. Vi tror på at imødekomme det enkelte barns behov, men i høj grad også at det store fællesskab bærer ansvaret for læring og udbytte af vores pædagogiske praksis.

Eksempelvis samling: denne stund hvor børnegruppen er samlet omkring et givent emne, kan være en kompleks affære. Her vil vi tage højde for mange aspekter, såsom aldersforskel, læringsstile, forskellige kulturelle baggrunde og motoriske udfordringer. Samlingen kan foregå på mange måder, hvor vi altid er opmærksomme på børnegruppen er mangfoldig. F.eks. en gruppe af børn, hvor flere er motorisk urolige, vil ikke få noget ud af at skulle sidde stille i 20 minutter til samling. Her vil vi f.eks. inddrage dans, sanglege og læring igennem motorik. Sprogstimulering kan eksempelvis foregå ved brug af bolde, hoppe på bogstavmætter mm.

Læringsmiljøet hos os handler ikke om, at barnet skal kunne tilpasse sig, men i højere grad om at det store fællesskab tilpasser sig, giver plads og skaber rum til forskellighed og at mangfoldighed er fællesskabets styrke.

Evaluerings og et omskifteligt læringsmiljø

Læringsmiljøet i Børnegården Nejs er fleksibelt og omskifteligt og der arbejdes hen imod, at det til enhver tid understøtter den aktuelle børnegruppe og børnefællesskabets behov.

Vi evaluerer, justerer og tilrettelægger derfor løbende de processer og strukturer som har betydning for at vi kan skabe læringsmiljøer af høj kvalitet.

Evaluering vil være et fast punkt på dagsorden til stue- og personalemøder.

Forældresamarbejde

Forældresamarbejde - Det fælles for hele Broager/Gråsten området:

For at hvert barn hver dag skal have en god dag i et udviklende miljø, er der brug for, at vi som dagtilbud arbejder tæt sammen med forældrene.

Hjemmet er fundamentet for det enkelte barns dannelse og er rammen om den kultur barnet formes af og til.

For at der bliver en sammenhæng mellem hjem og dagtilbud er det derfor af afgørende betydning, at der er et åbent og trygt samarbejde mellem forældre og dagtilbuddet, hvor det fælles fokus er at skabe trygge og udviklende rammer for barnet.

I vores dagtilbud har vi et stort fokus på overgange. Overgange fra hjem til dagpleje eller vuggestue, videre i børnehave og overgangen til SFO/skole. Vi samarbejder som kommunalt dagtilbud med øvrige kommunale tilbud.

Hver gang der er en overgang, vil I som forældre blive inviteret til et individuelt møde. Her vil I eksempelvis blive informeret om, hvordan vi modtager nye børn, inkluderer dem i den allerede eksisterende gruppe, dagligdagen og eventuelle særlige ting det nye sted. Det er også her forældrene bidrager med deres viden om barnet, så man sammen kan drøfte, hvordan både forældre og dagtilbud kan understøtte barnets overgang til det nye sted bedst.

Det er vigtigt for os, at både børn og forældre oplever, at der er en sammenhæng i det, der sker i deres barns liv. Derfor har vi også et formaliseret samarbejde med både sundhedsplejerske og tandplejen.

Vi kan på den måde bedre hjælpe forældre, hvis de i perioder oplever, at der kan være ting de bliver usikre om i forhold til deres barn.

Hvert år bliver det enkelte barn trivselsvurderet. Her ser primærpersonalet på det enkelte barns trivsel. Denne trivselsvurdering er medarbejdernes redskab til at tilrettelægge de aktiviteter, der understøtter barnets udvikling bedst.

Barnet kan vurderes i grøn, gul eller rød position.

Bliver et barn vurderet i gul eller rød position, vil forældrene altid blive indkaldt til en samtale, hvor der drøftes, hvordan man sammen bedst bringer barnet i grøn position.

Hver dag sker der mange aktiviteter i dagtilbuddet, nogle er planlagte af de voksne med fokus på en specifik udvikling af det enkelte barns kompetencer, men endnu flere daglige aktiviteter er hverdagsrutiner. Det kan være afleveringen, måltiderne, toiletbesøg, samling, tage tøj af og på, oprydning, bleskift, middagssøvn og meget, meget mere. I alle disse rutiner ligger genkendelighed og dermed tryghed for barnet, men der ligger også rigtig meget læring.

Det er derfor vigtigt, at der også omkring hverdagsrutiner er et samarbejde mellem forældre og dagtilbud, hvor der arbejdes i samme retning.

Et lille eksempel kan være, hvis et barn vasker hænder og får meget våde ærmer. I børnehaven arbejder man med at gøre børn selvhjulpne, derfor vil barnet blive opfordret til at finde en tør bluse, tage den våde af og den tørre på. For nogle børn er det nemt, for andre en stor opgave. Men hvis barnet også hjemme øver sig på at tage tøj på selv, bliver det hurtigt nemmere og barnet oplever en glæde ved at kunne selv.

Forældresamarbejde i Børnegården Nejs

Udover ovenstående som gør sig gældende i hele Broager/Gråsten området, har vi også i Børnegården Nejs gjort os overvejelser omkring, hvordan vi bedst kan understøtte det gode forældresamarbejdet.

- Vi stræber efter at udvise åbenhed over for forældre.
- Vi har en naturlig interesse for hver enkelt familie som kommer i huset.
- Vi prioriterer en tæt og god dialog.
- For at vi kan involvere forældrene i barnets dagligdag i institutionen, gør vi bl.a. brug af dagbogen på Aula, hvor der flere gange om ugen skrives hvad børnegruppen har lavet mm.
- Der lægges også billeder af børnene på Aula som er taget i institutionen, såfremt forældrene har givet samtykke til at billeder må publiceres på Aula.

- Vi vil lejlighedsvis når forældre afleverer og henter deres barn, fortælle om barnets sociale hverdagsliv m.m.
- Ligesom børn er forskellige, er forældre også forskellige. Vi stræber efter at rammesætte forældresamarbejdet ud fra forældrenes ønsker og behov såfremt det understøtter barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse i institutionen.
- Der vil være forskellige arrangementer, hvor formålet er at styrke det sociale sammenhold blandt personale, børn og forældre.
- I samarbejde med jer afstemmer vi gensidige forventninger til hinanden.
- Vi vægter et tillidsfuldt og konstruktivt samarbejde med forældrene om børnenes trivsel, læring og udvikling.
- Vi er altid tilgængelige og åbne for en snak.

Vi har et forældreråd som består af 7 forældrerådsmedlemmer, en medarbejderrepræsentant samt den daglige leder. Forældrerådet mødes mindst 4 gange årligt. Forældrerådet samarbejder med personalet om diverse emner og møder, og kan stå for praktiske opgaver i forbindelse med planlægning af arrangementer i institutionen. Forældrerådet er bindeleddet mellem forældre og forældrebestyrelse.

Børn i udsatte positioner

Børn i udsatte positioner- Det fælles for hele Broager/Gråstenområdet:

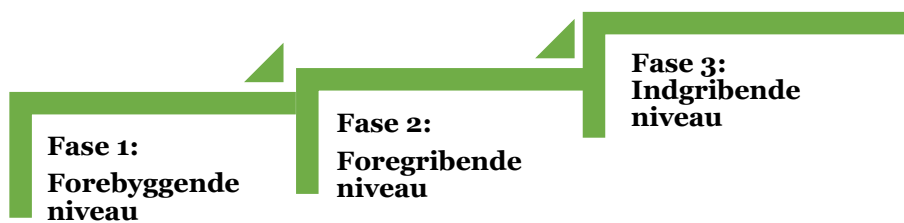
I Sønderborg kommune arbejdes der målrettet med tidlig opsporing og indsats (TOPI).

Her anvendes en trivselsvurdering, der sammen med personalets observationer er et brugbart redskab, hvor vi sikrer, at alle børns trivsel bliver vurderet 2 gange årligt.

Viser trivselsvurderingen eller observationer forhold, der er bekymrende, har personalet hver måned mulighed for at få sparring på et tema eller anonymt på et barn. Sparringen kommer fra det tværfaglige team og består af en psykolog, en tale/høre konsulent, en inklusionsmedarbejder, en sundhedsplejerske og en socialrådgiver.

I kommunen anvendes børneparaplyen som det materiale der bruges, når der er behov for mere specifik indsats.

Børneparaplyen har 3 faser.

Fase 1 er det skema mange afdelinger bruger, når de skriver referat fra en almindelig forældresamtale mellem forældre og det pædagogiske personale. Ofte efter en trivselsvurdering. Også selvom barnet vurderes til at være i grøn position, altså god trivsel.

Fase 2 skemaet bruges, når der er behov for en konsultativ samtale med det tværfaglige team. Her er der ikke længere sparring på et anonymt niveau, men specifikt på et barns udfordringer. Formålet er at hjælpe barnet med de mindst indgribende tiltag.

Fase 3 er det skema der anvendes, når der på et konsultativt møde vurderes, at der er behov for mere støtte end det pædagogiske personale kan give.

For både fase 1,2 og 3 gælder, at forældrene inddrages og giver deres bidrag til et samlet billede af barnets trivsel og udfordringer.

Børn i udsatte positioner i Børnegården Nejs

Vi er opmærksomme på at skabe nogle gode pædagogiske læringsmiljøer, som har særlig stor betydning for børn i udsatte positioner. Vi har ansvaret for, at der etableres læringsmiljøer som også understøtter trivsel, læring, udvikling og dannelse hos de børn som har forskellige udfordringer, og skaber forudsætningerne for, at alle børn bliver en del af fællesskabet. Herunder er der beskrevet, hvordan vi i Børnegården Nejs understøtter det udsatte barns trivsel læring, udvikling og dannelse:

- Ligesom alle andre børn, bliver det udsatte barn også stimuleret.
- Det udsatte barn bliver mødt af anerkendende voksne, som har positive forventninger til barnet.
- Barnets grænser skal respekteres.
- Det er vores ansvar at den øvrige børnegruppe også respekterer barnets grænser og evt. særlige behov.

- Det er de færreste udsatte børn som har brug for at blive trukket ud af børnefællesskabet. De fleste udsatte børn har derimod behov for at blive udfordret og opleve mestring i samspil med den øvrige børnegruppe.
- Vi arbejder ud fra barnets styrker og ressourcer.
- Det udsatte barn skal opleve sig selv som en betydningsfuld del af fællesskabet.
- Den voksne benævner barnets styrker og værdier både over for barnet selv og den øvrige børnegruppe.
- Der vurderes hvorvidt et barn evt. har behov for at være i en mindre børnegruppe hvor vi voksne vil have bedre muligheder for at arbejde målrettet med barnets specifikke udfordringer.
- Vi vægter forældresamarbejdet og forældreinvolveringen højt. I forældre vil løbende blive informeret om, hvordan der arbejdes med barnet i institutionen og vi har ligeledes behov for at høre hvordan I derhjemme oplever barnet. Det er jer forældre som kender barnet bedst.
- Vi vægter at børnene har mulighed for at trække sig ved behov. Vores læringsrum afspejler dette.
- Vi arbejder med inklusion for at sikre det enkelte barns deltagelse i fællesskabet.
- Vi har et tæt samarbejde med øvrige relevante fagpersoner.

Sammenhæng til børnehaveklasse

Sammenhæng til børnehaveklasse - Det fælles i hele Broager/Gråstenområdet:

Dagtilbud Broager/Gråsten samarbejder med Gråsten skole, Rinkenæs skole og Broager skole. Vi har i et samarbejde lavet aftaler og procedurer for et sammenhængende forløb for de kommende skolebørn.

Målet med dette samarbejde er:

- At alle børn skal føle sig trygge i overgangen.
- At børnene kender de fysiske rammer og de fleste af de voksne de kommer til at møde ved starten i SFO og skole.
- At børnene er kendte ansigter for de voksne i SFO/skole.
- At de voksne i SFO/skole og børnehaver får et gensidigt kendskab til det arbejde der laves med børnene.

Hvordan det praktiseres kan variere fra skole/børnehaver til skole/børnehaver.

Skole/SFO samarbejder med de afdelinger der ligger i de enkelte skoledistrikter:

Gråsten skole, Tumleby og Vindsuset (delvis Egernsund børnehus, der er med til en del af programmet).

Rinkenæs skole, Rinkenæs børnehus og Kværs børnegård.

Broager skole, Himmelblå, Børnegården Nejs og Egernsund børnehus.

SFO personale, indskolingslærer og pædagoger fra de børnehaver der hører til den enkelte skole, har sammen udarbejdet en plan for de aktiviteter og besøg der finder sted i løbet af året.

Planen evalueres og justeres efter overgang til SFO/skole 1. maj.

Alle skoler og afdelinger har forældremøder inden indskrivning til skole, her deltager både medarbejdere fra børnehaverne, SFO'en og skolen.

I februar og september er der hvert år et møde mellem skolen og de tilhørende dagtilbud. Her informeres skolen om kommende elever, der har særlige behov. Dette for at skolen kender og kan tage hensyn til disse behov ved planlægning. Forældre til børn der informeres om på dette møde, vil altid inden mødet være informeret om og give tilladelse til, at deres barn bliver nævnt.

Sammenhæng til børnehaveklasse i Børnegården Nejs

- Ud over de allerede nævnte tiltag, vil de kommende skolebørn, som hører til skoledistrikt Broager, mødes 4 gange henover foråret til store legedag på Mariegård. Her får børnene mulighed for, sammen med voksne de allerede kender, at danne relationer til deres kommende klassekammerater og de voksne, der arbejder på Mariegård. Ligeledes bliver de bekendte med SFOens læringsrum både inde og ude.
- Vi skaber sammenhæng til skolestart, ved at etablere en "skolegruppe". Denne gruppe består af børnehavens ældste årgang og løber fra medio august til ultimo april.
- Ud fra et børneperspektiv, vil der i skolegruppen være små skolelignende opgaver og aktiviteter. Vi vægter at børnene oplever succes i forhold til at lykkes med "skoleting". Derved understøttes den enkeltes gåpåmod og selvtillid.
- Med en legende tilgang arbejder børnene med tal og bogstaver. De bliver fx præsenteret for matematik i et omfang der indeholder sortering af klodser i farver, størrelser og form, parring af tal og mængde, forskellige lege hvor form, størrelse og vægt kommer i spil.
- Kendskabet til bogstaverne præsenteres ligeledes med legen som hoved element, hvor vi har fokus på genkendelse af bogstaverne samt deres lyde. Fx taler vi hver dag om, hvilken ugedag

vi har, og at T-t-tirsdag starter med T. Når vi leger kan det være fx stopdans på bogstaver eller et spil bogstav-lotteri.

- I skolegruppen øver vi også det at lave en "bunden opgave". Fx "tegn alle felter markeret med en rød trekant". Eller "tegn en mand med en sort hat". Det kan faktisk være sværere end man lige skulle tro at få en besked gennem ørerne og få den ned i hånden. Ligesom at stave sit navn i højre retning, frem for venstre. Alt sammen noget vi som voksne tager for givet.
- Som en del af overgangen til 0. klasse har vi også fokus på øget kropskontrol. Evnen til at komme "ned i gear" og at kunne lytte i de "alder+3 minutter" som børnene forventes at kunne, når de starter i skole. Det leger vi ind fx via massage, lytte og åndedrætsøvelser, børneyoga og mindfulness.
- Via aktiviteter i hverdagen, har vi også fokus på at styrke børnenes robusthed: håndtere sociale spilleregler, tænke "vi" frem for "jeg". Evnen til at løse små konflikter på egen hånd. Udvide empati, acceptere hinandens forskelligheder og se styrkerne derved.

Øvrige krav til indholdet af den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

Vores mål er, at vi i endnu højere grad vil gøre brug af lokale faciliteter og udnytte muligheder i lokalmiljøet. Vi planlægger pædagogiske aktiviteter, hvor vi gør brug af ressourcer tæt på og herigennem styrker og udvider vores læringsmiljø.

Bibliotek

Vi benytter os af bibliotekets tilbud og arrangementer, går dertil spontant og planlagt. Vi er opmærksomme på teaterforestillinger for forskellige aldersgrupper, prioriterer højt at komme afsted for her igennem at højne børnenes kulturelle og sproglige udvikling, men også bevare det gode samarbejde med vores lokale bibliotek.

Kirke

Ved juletid tager vi årligt til Broager Kirke, hvor præsten gennem en visuel tilgang viser og fortæller om den kristne tro – Jesu fødsel og hvorfor der i Danmark fejres juleaften. Der bliver sunget forskellige julesalmer.

Plekehjemmet

Til fastelavn er ældstegruppen i børnehaven fast på besøg oppe på plekehjemmet. Der slås katten af tønden, der synges sange og spises lidt lækkert sammen med beboerne og personalet.

De øvrige kommunale børnehaver og dagplejere

I løbet af et år laver vi forskellige pædagogiske aktiviteter sammen med de øvrige børnehaver samt dagplejere i vores område. Vi har bl.a. en uge der kaldes for naturugen. Her samles børnene på tværs af de forskellige institutioner, på et naturskønt område i Egersund beliggende tæt ved strand og skov. Her er der forberedt forskellige pædagogiske aktiviteter, hvor der er fokus på natur og udeliv samt at børnene omgås med hinanden på tværs af børnegrupperne.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske læringsmiljø

Vi er opmærksomme på vores hverdagsstruktur og husets/legepladsens indretning. Vi udfordrer os selv og hinanden, og stiller spørgsmålet, "giver det mening?", når vi oplever børnene i leg med hinanden. Ofte kan vi voksne have nogle forudindtagede meninger om, hvad et rum skal bruges til. Vi skaber struktur og indretning af husets rum med henblik på at skabe tydelige leg/læringszoner for børnene. Børnene skal kunne se, hvilke lege/aktiviteter, zonerne lægger op til og når det ikke lykkes, er personalet ansvarlige for at skabe ændringer. Vores hus og legeplads må gerne være farlig, forstået på den måde at vores børn skal have lov til at få blå mærker og skrammer i takt med at de udforsker den nye og spændende verden.

Tumlerum

Vi har i vuggestuen og på søstjerneerne indrettet "tumlerum", et læringsrum med madras, tumlepuder, en ribbe mm. Vores børn har brug for et rum, hvor de kan bruge sig selv fysisk. Her bliver der lagt op til leg og aktivitet, hvor der bliver klatret i vores ribbe, slået kolbøtter, kravlet op og ned ad vores tumlepuder mm.

Dukke-krog

Inde ved krudtuglerne har vi i samarbejde med børnene skabt en dukke-krog, hvor børn og personale nyder at lege. Legen fra dukke-krogen kan udfolde sig til hele stuen/garderoben, når den legende familie er stor og får mange gøremål.

Modtagelse om morgenen

Det pædagogiske personale er ansvarlig for at skabe overskueligt og hyggeligt legemiljø til de børn, der kommer tidligt om morgenen. Det skal være tydeligt for børnene /og forældre, i hvilket rum vi åbner, hvad der tilbydes af hhv. morgenmad og legeaktivitet.

De seks læreplanstemaer

Hverdagslivet og pædagogiske aktiviteter i Børnegården Nejs

indeholder elementer og fokus fra vores læreplan, hvor temaer ofte sættes i samspil med og overlapper hinanden.

For at tilgodese alle aldersgrupper, har vi valgt under alle temaerne at dele vuggestuen og børnehaven op.

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder.

Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

I vuggestuen

For at understøtte det lille barns lyst til at udforske dets omverden, udfolde sig selv samt erfare sig selv og andre, har vi i vuggestuen udarbejdet en række målsætninger som understøtter denne udvikling.

- At barnet bliver trygt og trives i vuggestuen.
- At barnet bliver tillidsfuldt over for børn og voksne.
- At barnet får etableret en positiv tilknytning til de voksne i vuggestuen.
- At barnet får tætte venskaber i vuggestuen.

- At barnets nysgerrighed på omverdenen bliver styrket.
- At barnet udvikler et godt selvværd og selvtillid.

Det er os voksne i vuggestuen som har ansvaret for at barnet opnår ovenstående. Vi har derfor valgt at beskrive nogle af de ting vi lægger særlig stor vægt på for at målene opfyldes:

- At barnet bliver trøstet, når det er ked af det.
- At barnet bliver opmuntret, når det er trist.
- At barnet bliver beroliget, når det er ængsteligt.
- At barnet føler at andre kan lide det, og føler sig som noget særligt.
- At vi ser og hører barnet, tager det alvorligt.
- At barnet oplever noget spændende og stimulerende, som det kan blive optaget af.
- At vi tilrettelægger forskellige pædagogiske forløb ud fra et børneperspektiv.
- At barnet bliver optaget af noget spændende sammen med andre.
- At barnet bliver holdt om af mennesker, som det kender, kan lide og føler sig tryk ved. Vi vægter nærhed og fysisk kontakt højt.
- At barnet får lov til at begive sig ud og udforske noget ukendt, når det er parat til det.
- At situationer i løbet af dagen ender godt. Vi sørger for at barnet ender med at blive tryk og bliver gode venner igen.
- At der sættes ord på barnets indre tilstand.
- At vi voksne kan aflæse, hvordan det er at være barnet og hvad det har brug for.
- At vi voksne og andre børn tilpasser sig barnets evt. særlige behov og særlige måde at være på i verden.
- At barnet får lov til at prøve grænser af og mærke grænser uden frygt.
- At barnet er i et velkendt og tryk miljø, i vuggestuen med sine voksne og faste kammerater.
- At barnet oplever et samspil med andre, som er afstemt dets egen indre stemning. (Fælles begejstring, glæde, tristhed mm.)

I børnehaven

Vi er meget opmærksomme på vores læringsrum, som skal opfordre til leg. Her har børnene mulighed for at deltage i samspil med andre børn. Nogle legerum lægger op til fordybelse, mens andre lægger op til fysisk aktivitet. Derved kan børnene udfolde sig og prøve sig selv af. Vi vægter børneperspektivet og indretter læringsrum derefter. Så når børnene leger "far, mor og børn" vil der i et af læringsrummene blive etableret en dagligstue. Herved kan børnene spejle sig i hverdagen.

Børnene er altså medbestemmende i indretningen af læringsrummene.

F.eks. da børnene manglede et rum hvor de kunne udfolde sig fysisk, fik vi anskaffet en stor gymnastik madras, en ribbe, en masse spejle, og så kunne børnene udfolde sig motorisk.

I børnehaven er vi voksne tydelige, nærværende og vores kerneopgave er at støtte barnet. Både i samspillet med andre børn, i deres egen udvikling samt føle sig anerkendt som dem de er. Derved har børnene de bedste forudsætninger for at udvide deres erfaringsviden og deltagelsesmuligheder.

Vi vægter at inddrage børnene i dagligdagen. De ældre børn er medbestemmende i forhold til ugeplanlægning og andre ting, som vedrører den stue de går på, som f.eks. hvilken mad-sang der skal synges, hvor meget der skal tælles til inden mm. Mellemgruppen arbejder med "ugens fotograf". Her er det barnet, der selv tager billeder, og fortæller om billederne for de andre på stuen. Herved oplever børnene at være betydningsfulde og at være medskabende af egne livsbetingelser. Her er børnene også med til at vælge madsang inden frokost.

Vi støtter børnene i at håndtere konflikter. Dette gøres ved at anerkende begge parter i konflikten, og sammen med børnene finde en løsning, så alle kan være med. Derudover arbejder vi med følelser, f.eks. hvordan har jeg det indeni når nogen siger "jeg gider ikke lege med dig" og hvordan man kan sige fra. Vi støtter børnene i deres forskellighed, og deres færd i at gå egne veje.

Samtidig støtter vi børnene i deres lege, hvordan en god legerelation er, hvordan man kommer ind i en god leg, motiverer børnene i at skabe nye legerelationer. Vi guider børnene ved behov. At have en god legerelation er medvirkende til, at børnene bliver udfordret, skal tage stilling til den andens synspunkter og erfaringer, kunne fordybe sig med en anden og være vedholdende. Der arbejdes med børnenes styrker, vi tager udgangspunkt i børnenes ressourcer og motiverer via disse.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Vuggestuen:

Inklusion

Børn har, fra de er små, brug for at være en del af et fællesskab og de har brug for at spejle sig i andre børn. Det er vores opgave at rumme og give alle børn mulighed for at være inkluderet. Vi møder børnene med et positivt udgangspunkt og med positive forventninger. Anerkendelse er i vuggestuen (og hele huset) nøgleordet, når vi skal understøtte denne sociale læring.

Børn, der i en tidlig alder har oplevet at blive ekskluderet af andre børn eller voksne, har en øget risiko for senere i livet at forblive ekskluderet. Inklusion i vuggestuen er en vigtig faktor i barnets sociale udvikling.

Rolleleg:

Nogle gange vil man kunne opleve de ældste vuggestuebørn indgå i rollelege. Denne leg er en vigtig del af børnenes udvikling og det er os voksne som har ansvaret for at skabe forudsætninger for, at sådanne lege kan lykkes. Nogle gange er rollelegene voksenstyrede, andre gange er det børnene selv, og de voksne er med på sidelinjen for at hjælpe eller guide børnene. For den sociale udvikling er rolleleg en kæmpe del. Rolleleg er med til at styrke det sociale, fordi de blandt andet får en ide om, hvordan de sociale spilleregler hænger sammen, altså hvordan vi omgås

andre, men også fordi man igennem en rolleleg kan prøve flere forskellige roller og derigennem udvikle sine handlemuligheder, som man måske ikke turde eller kunne uden for legen.

Overgang til børnehaven:

At starte i børnehaven er et stort og vigtigt skridt i hvert barns liv. I samarbejde med forældrene gør vi meget ud af at skabe nogle gode forudsætninger for at dette skift bliver med tryghed og fokus på barnets behov. 1 måned før et barn skal starte i børnehaven, vil barnet begynde at komme fast på besøg ovre i børnehaven minimum en gang om ugen. Viser barnet allerede her, at det er glad for at være på besøg i børnehaven, vil barnet også have mulighed for at spise frokost samt sove derovre til middag. Ud over de faste besøgsdage har vi en fast turdag, hvor vuggestuebørn og krudtugler er på tur ude af huset sammen.

Små børnegrupper

I vuggestuen om formiddagen inddeler vi dagligt børnegruppen i mindre børnegrupper.

I grupperne vil der være ca. 3-4 børn.

Når der dannes grupper, er vi særlig opmærksomme på børnenes sociale kompetencer. Herunder hvilke børn det enkelte barn søger/leger med, kan spejle sig i, være med til at passe på mm. Det skal give mening. Vurderer vi, at det kan gavne de enkelte børnegrupper, at grupperne omdannes, vil vi med udgangspunkt i vores fælles overvejelser gøre dette.

De små børnegrupper vil kun finde sted om formiddagen. Resten af dagen vil hele vuggestuen oftest være samlet.

Marte meo:

I vuggestuen benævner vi alt det der sker. Vi sætter ord på barnets handlinger og følelser og vores egne handlinger og følelser. Dette er med til at øge barnets selvværd og udvikle dets lege- og samarbejdskompetencer.

Vi gør meget ud af at følge barnets initiativer og bekræfte dette positivt. Vi viser med ord og handlinger, at initiativet er set og hørt, så barnet føler sig set og hørt. Dette for at give barnet lyst til at tage initiativer i sociale sammenhænge og styrke dets selvværd og selvtillid.

Allerede når barnet starter i vuggestuen og er tryk ved de voksne, introducerer vi barnet til andre personer (børn og voksne). Vi er dog meget opmærksomme på at følge barnets behov og ikke overskride dets grænser. Dette for at stimulere barnets sociale opmærksomhed og legekompetencer.

Børnehaven:

Inklusion

Børn lærer meget gennem legerelationer, via legerelationer har børnene en at spejle sig i, de udvikler sig sammen, de lærer at tage stilling til egne holdninger og udvikler deres empati. Vi justerer læringsrummene, så de afspejler børnenes interesser. *Eks. På legepladsen er nogle piger meget optaget af at lege gravide damer og bruger fodbolde under blusen, så man kan se deres tykke maver. De bygger små huse af blomsterkasser, som de kan bo i med deres små babyer. Vi ser samspillet i legen og den måde legen udvikles på dag for dag. Sammen får vi skabt nogle små rum på legepladsen, så børnene nu har permanente huse.*

Pædagogerne er skarpe på børnenes leg, og deltager gerne og hjælper børnene med at fordybe sig i legen. Vi ved, at børn er forskellige og har forskellige behov. Dette ser vi som en ressource, da børnene gennem legerelationer formår at få andre typer med i legen. Den stille pige kan have en god leg sammen med den mere aktive pige, og da rammerne er tydelige og trygge er den stille pige meget deltagende i legen. Man kan som voksen være med til at skabe legen for børnene, for senere at bakke ud af den og se legen fortsætte.

Børn og voksne er ligeværdige, og vi vægter en god og tryk relation. Via denne relation udvikler børnene selvstændighed og medbestemmelse. Derved får de også forståelse for andre, hvad de føler og kan sætte sig i deres sted. "Hvordan vil du have det, hvis det var dig, der ikke måtte være med i legen?" Vi sætter ord på tanker og følelser, så det bliver mere håndterbart for børnene.

Overgang til skole

Vi har fokus på de kommende skolebørn, at de bliver mere selvstændige, har redskaberne til at komme ind i en leg, men også redskaberne til at håndtere konflikter. Dette gøres via støtte fra vores side og anerkendende reaktion, når vi ser det både lykkes eller mislykkes. Derved har børnene en positiv erfaring og gåpåmod til at gøre det igen.

Vi har et tæt samarbejde med den lokale folkeskole, og 4 gange inden skolestart besøger vi skolen og hilser på personale og andre kommende skolebørn, så børnene kan sætte ansigt på de nye voksne, samt kommende klassekammerater.

Dynamisk leg

Vi ser legen som en vigtig del af børnenes sociale udvikling, via legen udvikler de deres relationer. Leg er dynamisk og stiller hele tiden skiftende krav til børnene. *"Vi er ude og sejle i en båd bygget af mælkekasser, lige pludselig er jorden lavet af lava og alle skal op og stå på mælkekasserne. Nu er det aften og vi skal sove, vi lægger os ned på mælkekasserne og skal sove".* Gennem legen lærer børnene også at indgå kompromisser, da alle har en idé til, hvor legen skal hen, de lærer at være omstillingsparate og at løse konflikter.

Vi er opmærksomme på børnenes leg, og veksler hele tiden med at gå foran, vise hvordan man leger sammen, ved siden af, kunne hjælpe til i legen hvis dette er behovet eller gå bagved, være observerende og anerkendende legerelationer.

Små grupper

Vi har i perioder fokus på små grupper, hvor børnene er opdelt i faste grupper. Her er vi opmærksomme på gruppens sammensætning og vægter børnenes sociale kompetencer, så alle er med. Vi oplever stor udvikling ved børnene, når der er fokus på de små grupper.

I de små grupper bliver børnene opmærksomme på nogle nye legerelationer, som de ikke leger med til dagligt, dette er meget givende for børnene.

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale. Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Vuggestuen

Marte meo

I vuggestuen sætter vi ord på alt det der sker og er omkring os. Vi følger barnet og sætter ord på det, det er optaget af. Vi sætter ord på barnets og vores egne handlinger og følelser.

Vi viser med ord og kropssproget, at vi ser og hører barnet. I vores kommunikation/samtale med barnet, giver vi os tid over for barnet. Vi afventer på initiativer og reaktioner fra barnet. Dette for at barnet får tid til at reagere sammenhængende på forskellige situationer.

Eks. På puslebordet synges og snakkes der om det som barnet er optaget af. Øjenkontakten er her vigtig i kommunikationen med barnet. En voksen er ved at synge ”Jens Hansen har en bondegård” og har tæt øjenkontakt med barnet. Den voksne spørger barnet, hvad koen siger. Barnet har fortsat øjenkontakt med den voksne, men er stille. Den voksne siger stille: ”muuh”, men i stedet for at synge videre om et nyt dyr, afventer den voksne og fortsætter med at kigge på barnet smilende. Barnet smiler til den voksne og siger muuh.

Samling med faste sange og rim

Hver måned vælger vi 2 sange og et rim, som vi synger fast til vores samling før frokost. En sang med fagter og en sang uden fagter. Udover de faste sange til samling, er vi også opmærksomme på børnenes initiativer og synger gerne andre sange som børnene ønsker at synge, eller snakker om det som lige fanger børnene i nuet. Vi gør meget ud af at visualisere vores sange og rim på

forskellige måder. Dette gøres bl.a. med tegninger, billeder, plysdyr, figurer mm. Samlingen er med til at skabe et samlingspunkt og fællesskab, hvor bl.a. sproget er i fokus.

Bøger og historier

I vuggestuen har vi bøger for alle aldersgrupper. De yngste kan have glæde af at kigge i pegebøger sammen med de voksne, hvor de ældre ofte har brug for bøger med mere tekst. Vi er opmærksomme på at vælge bøger til barnet som er tilpasset dets interesse og niveau.

Udover at der læses i bøger, bliver der også fortalt historier for børnene. Ved at den voksne gør brug af kropssproget, forskellige toner mm under historiefortællingen, er der mange 2årige som nyder at få fortalt historien om de 3 små grise, og så endda helt uden billeder. Og mange børn hjælper gladeligt den voksne med at fortælle historien.

Efter historiefortællingen er det måske tid til at komme ud og lege legen sammen med den voksne.

Legen

Igennem legen tilegner barnet sig verbale og nonverbale kompetencer, herved sproget. Vi voksne planlægger aktiviteter, hvor legen er det centrale og hvor den voksne deltager i legen. Eks. 2 børn leger købmand. Den voksne starter ud med at være med på lige fod med de 2 børn, dog også som den guidende. Her vil vi støtte og anerkende, når noget går godt og også hjælpe og guide, når noget er svært. I legen kan det for barnet ofte være en udfordring at få sat ord på, hvad man gerne vil, eller ikke vil. Her hjælper den voksne barnet: "Jeg vil gerne have den lyserøde kjole til min dukke", "jeg bliver ked af det, når du tager dukkevognen fra mig", "hvis du er moren, så er jeg faren". Alle disse udsagn kan være svære for barnet på egen hånd og derfor er den voksne betydningsfuld, som en ekstra støtte eller rollemodel. Forløber legen godt, kan vi trække os mere tilbage og får i stedet en mere observerende funktion, med mulighed for stadig at kunne guide. Leg som pædagogisk planlagt aktivitet er fuld af læring, samt en grundlæggende faktor i sprogtiltagelsen.

Børnehaven:

De voksne er tydelige sproglige rollemodeller, der sørger for sammenhæng mellem den verbale og den nonverbale kommunikation, og støtter barnet i forhold til nærmeste sproglige udviklingszone.

Barnet opmuntres til turtagning.

Der igangsættes aktiviteter, der understøtter barnet i at være aktivt deltagende og bruge sine sproglige kompetencer, hvor der ligeledes er forudsætninger for at barnet øver sig i at lytte og forstå beskeder.

Øjenkontakt

I kommunikationen er det vigtigt at børn og voksne kan have øjenkontakt og se hinandens mimik, idet det fremmer dialogen. Barnet får tid og opmuntres til at svare. Vi har et tydeligt kropssprog, derved er børnene bevidste om, når det er skæg og ballade og hvornår det er alvor.

Sprog som leg

I arbejdet med sproglige kompetencer bruges dialogisk læsning, sang og sanglege, rim og ræmser. Forældrene bliver involveret i barnets sproglige læring gennem daglig dialog, forældresamtaler, nyhedsbreve og dagbogs opslag. I samarbejdet giver vi råd og vejledning til forældre i, hvordan der kan arbejdes med sprog i hjemmet.

For børn med sproglige udfordringer iværksættes særlige tiltag i samarbejde med forældre og tale/hørekonsulent.

Fordybende samtaler

De ældre børn er gode til fordybende samtaler, de reflekterer over de svar der bliver givet til deres undren og efter en tænkepause kan vi optage vores samtale. *Eks: En dreng kommer og spørger om der bor mennesker på månen, vi snakker om, at der bor ikke nogen fast på månen, men der er jævnligt astronauter på månen. Efter noget tid kommer drengen tilbage og spørger, om de astronauter så bor i huse lige som ham eller i små huler”.*

Vi giver børnene lov til at fundere over det de er optaget af, og udvider deres horisont, af det de er optaget af.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

I vuggestuen

I vuggestuen arbejder vi bevidst med barnets motoriske kompetence. Motorik foregår hele tiden, i leg og pædagogisk aktivitet, når der vaskes hænder og når vi spiser mm.

Vi arbejder meget med børnenes sanser, hvilket uddybes under kultur, æstetik og fællesskab.

Tumlerum

I vuggestuen har vi vores tumlerum som alle børn gladeligt benytter. Her bliver der klatret op i og hoppet ned fra ribben. Der bliver kravlet hen over og under vores store motorikpuder mm. Ikke alle børn kan være oppe i ribben på samme tid og man må selvfølgelig ikke skubbe hinanden ned fra motorikpuderne. Så udover at børnene får brugt kroppen, lærer børnene også at vise hensyn over for sine kammerater og øver turtagning.

Motorikbane

I vuggestuen laves der motorikbane sammen med børnene ud af vores mange river stones mm. Udover at børnene her øver balance og træner muskel-led-sansen, bliver der ofte lagt op til lege, hvor børnene skal passe på de mange farlige sultne krokodiller i floden. Falder man i, må en ven hurtigt komme til undsætning og hjælpe en op.

Graveren

Ude på legepladsen har vi et område som kaldes for graveren. Og omme på graveren er der en masse sand og terrænet er meget ujævnt. Her nyder børnene at gå/løbe rundt og hvis det skal gå ekstra stærkt, kræver det en god balance og kontrol af kroppen. De yngste i vuggestuen bliver hurtigt gode til at holde balancen ved gang, når de dagligt bevæger sig rundt omme på graveren. Omme på graveren er der også et stort cementrør som særligt de ældste vuggebørn synes er sjovt at hoppe ned fra.

Gåture

På vores ugentlige gåtur får de store ofte gået mange skridt. Det kan være hårdt, men også sjovt og spændende at få lov til at løbe på egen hånd ud af f.eks. Gendarmstien. Udover at træne motorikken og vedholdenheden, øver de ældste børn sig også i at gå hånd i hånd, hvilket er rart for børnene at have øvet før de starter i børnehaven.

De tumlende voksne

I vuggestuen er personalet glade for at være fysisk aktive. Vi tumler gerne med børnene på vores store madras, hvor der leges flyvemaskine, slås kolbøtter, børnene kastes op i luften og hovedet bliver vendt i forskellige retninger. Her har vi et særligt fokus på at stimulere barnets labyrintsans (Hovedet skal vendes i forskellige retninger.)

Når en voksen ligger på den store madras, går der ofte ikke lang tid, før mange børn søger hen imod den tumlende voksen og man vil kunne høre mange børnegrin. Også her øver børnene sig i at passe på hinanden, vise hensyn og vente på tur.

I børnehaven

Uderum er legerum

Uderummet giver barnet stor mulighed for at få udfordret deres kroppe, deres sanser og bevæge sig. Ved brug af legeplads og naturen omkring os skabes der varierede bevægelsesmuligheder. Vi er opmærksomme på, at vore rum og regler ikke sætter begrænsninger for barnets udfoldelsesmuligheder. - eks. Kan vilde inde-lege flyttes ud og gangarealer bruges til motorikbaner.

Der skal være plads til alle former for leg – både rolig, vild eller risikofyldt. De stille børn opmuntres og hjælpes til at deltage i de vilde lege og vilde børn opmuntres og hjælpes til stille lege. I legen så vel som i aktiviteter er der fokus på, at barnet bruger og udforsker sin krop – eks. motorikbane, cykelbane, sanse-lege, hængekøjer/stole og børneyoga.

Vores legeplads er både kuperet med bakke, og flisebelagt, alt er afskærmet af træbrædder som også giver børnene mulighed for at øve sig i at gå på line.

Motorik i dagligdagen

Der arbejdes med af- og påklædning, hvor barnet får lov at øve sig og derefter får den fornødne hjælp.

Derudover har vi motoriske pauser i løbet af dagen, her kan vi alle stå oppe på bordet for at lægge os på gulvet. Lege stop-dans, løbe rundt om børnehaven, alt sammen for at få bevæget kroppen og få udløst nogle uroligheder i kroppen.

Multirum

I børnehaven har vi et multirum, hvor der er ribbe, spejle og madrasser, hvor børnene kan få lov til at udfolde sig. Rummet lægger op til at man kan øve sig i at slå kolbøtter, stå på hovedet, kravle helt op i toppen af ribben og ellers bare tumle med sine venner.

Samarbejde med sundhedsplejerske

Der foretages en motorisk screening af alle 3 årige børn, denne laves af sundhedsplejersken. Derigennem får vi en dialog med forældrene om deres barns motoriske udvikling og giver vejledning i, hvordan de kan understøtte denne.

For børn med motoriske udfordringer sætter vi gang i samarbejde med forældrene og evt. fysioterapeut.

Dette understøttes pædagogisk ved at:

- vi tilrettelægger læringsmiljøer, der understøtter barnets muligheder for at udforske og eksperimentere med egen krop
- vi planlægger læringsmiljøet, så det understøtter et alsidigt bevægelsesmønster hos det enkelte barn
- vi understøtter barnets mod til at eksperimentere med sanserne og brug af kroppen
- vi er gode rollemodeller og støtter barnet i forhold til nærmeste udviklingszone,

Gåture

I børnehaven går vi ture en gang om ugen, det er meget forskelligt, hvor turen går hen og hvilket formål den har. På nogle ture lægges der vægt på trafiksikkerhed, andre på bevægelse.

Vi øver os i at gå i kuperet terræn, hvor det er hårdt at gå op af bakke, og gå hånd i hånd hvor man måske skal holde en i hånden, som går hurtigere eller langsommere end en selv. Samtidig øver vi også børnenes vedholdenhed.

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Vuggestuen:

Dyr

Når vi er ude, stopper vi ofte op og kigger på dyr. Vi snakker om dyrene vi finder, snakker om deres kendetegn, tæller ben mm. Når vi kommer ind, kigger vi også i bøger om forskellige dyr. Måske vi låner en bog fra biblioteket, om lige netop de dyr vi er stødt på, når vi har været ude i naturen. Vi synger også rigtig mange sange om forskellige dyr. ”Bondemanden har så travlt” er en sang som mange børn er begejstrede for at synge i vuggestuen. Her kan vi også finde vores stofpose frem med alle bondegårdsdyrene i og synge om dyrene et efter et.

Finder vi et dødt insekt, en spindler eller lignende, tager vi det i et lille glas og gemmer det nede i vores skurvogn. Her går vi jævnlige ned, hvor vi kigger på og snakker om de mange dyr, vi har fundet.

Haletudser

Til foråret tager vi på haletudsetur, hvor vi bringer nogle stykker med retur til et akvarie i vuggestuen og følger udviklingen fra haletudse til frø.

Vejrforhold

Det er meget rart at vide, hvilket overtøj man skal have på, når det regner, sner eller hvis nu solen skinner. Dette snakker vi med børnene om i vuggestuen. Vi snakker med børnene om vejret og årstiderne og hvad man skal have på af overtøj, hvis det regner. Alt efter årstid benævner vi hvilke forandringer, der sker i naturen. Om efteråret snakker vi om bladenes farver, om at træerne taber bladene og snart er helt nøgne. Om foråret taler vi om, at træerne begynder at få grønne blade og blomster begynder at spire mm.

Vi er ude i al slags vejr, hvor der f.eks. bliver hoppet i vandpytter, leget i sne og samlet vand fra vandpytter, som skal bruges til at lave mudderkager med.

Gåtur/Cykeltur

Vi går/cykler ture i naturen, hvor vi taler om det vi møder og ser. Vi sørger for at komme til forskellige naturområder med børnene, hvor der laves forskellige aktiviteter. Her kommer vi bl.a. til stranden, i skoven, til mosen mm. hvor vi også har fokus på det dyre- og planteliv, som befinder sig i netop det område.

Samler forskellige materialer fra naturen

At kunne gå rundt med en pose i naturen og samle forskellige naturmaterialer er både sjovt, spændende og lærerigt. Når børnene har samlet ting, bliver de taget med tilbage til vuggestuen. Her gemmes naturmaterialerne og kan efterfølgende findes frem, hvor vi snakker om de ting vi har fundet, rører ved dem og børnene kan lave forskellige ting med materialerne. Her er det kun fantasien som sætter grænser.

Børnehaven:

Legepladsen

I børnehaven bruger vi dagligt vores legeplads til at sanse og opleve naturen og udelivet. Vi giver børnene mulighed for at grave i jord og sand, hoppe i vandpytter, plukke blade/blomster og virkelig mærke naturen tæt på kroppen. Vi planter blomster og forskellige grønsager på legepladsen, som de får nogle sanseoplevelser ud af ved at smage på dem og dufte til dem. På legepladsen har vi en bålhytte, hvor vi har mulighed for at lave forskelligt mad og hygge omkring bålet.

Den ene del af legepladsen, kalder vi for "graveren". Her er der rig mulighed for virkelig at udfolde sig. Det er et område med en masse sand, og et stort betonrør man kan kravle igennem eller henover. På "graveren" har vi også en skurvogn. I skurvognen kan vi lave en masse forskellige aktiviteter, i form af at snitte og hamre i træ, eller undersøge forskellige ting omkring dyr vi finder ude i naturen. Vi kan også bruge den til andre kreative aktiviteter, hvis der er behov for det.

Gåture

Vi tager på ture rundt i nærmiljøet. Vi går f.eks. til mosen, hvor vi iagttager og snakker om det dyreliv og de forskellige planter, der lever og gror der, og om hvordan man passer godt på dyrene og naturen. Vi går langs Gendarmstien, hvor vi snakker om og undersøger mange af de ting vi ser. På turene ud ad Gendarmstien, stopper vi ofte op ved en shelter, hvor vi nyder vores madpakker. Denne shelter ligger tæt på en lille mose, hvor man kan finde haletudser. Turene kan også gå til den nærmeste legeplads, hvor der også kan være mange ting at snakke om. På alle vores ture giver vi børnene mulighed for at få en undersøgende tilgang til den jord vi lever på. Vi understøtter dem i deres nysgerrighed, og udforsker de ting de stiller sig undrende ved, ud fra deres perspektiv.

Motionsløb

Hvert år har vi, om fredagen op til efterårsferien, et motionsløb. Her tager alle børnehavebørnene og de voksne ned til mosen, som ligger få minutters gang fra børnehaven. Børnene løber så meget de nu kan, rundt om mosen, og forældrene vælger et beløb, de ønsker at donere, i forhold til hvor meget deres eget/egne barn/børn løber. De penge bliver brugt til nye ting i institutionen.

Æblefest

I ugen op til efterårsferien, afholdes der en årlig æblefestival i Gråsten. Dette er noget de kommende skolebørn tager med til om fredagen, inden efterårsferien. Her er der forskellige, sjove aktiviteter, som børnene kan være med til.

Årstider

Vi taler med børnene omkring de forskellige årstider, og hvordan vi kan mærke og se forskel på om det er sommer, forår, efterår eller vinter. At om sommeren er det oftest varmest, om efteråret taber træerne bladene, om vinteren bliver det koldt og om foråret får træerne bladene igen. Vi snakker om, hvad man skal have på af overtøj, inden vi skal udenfor. For sner det, er det ikke rart kun at have en sommerjakke på. Alt efter årstiderne, laver vi forskellige udeaktiviteter med dem. Vi samler f.eks. kastanjer når det er efterår, og laver en masse vandsjov, når det er sommer.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns

sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Vuggestuen

Traditioner:

Vi vægter i høj grad at videregive viden og oplevelser med kulturelle traditioner til børnene. Vi udfolder gerne en tradition/højtid og går i detaljer i fællesskab med børnene, for at opnå en dybere forståelse. Altså på det 0-2 åriges barns niveau. Man kan sige at vi skaber det man kalder en forforståelse.

Eksempelvis vores kristne højtid påske. Her planlægger vi forskellige aktiviteter, f.eks. laver vi forskelligt påskepynt, kigger i bøger om påske, fortæller historier, synger sange og ser billeder /film på vores tablet sammen. Vi vil gerne understrege betydningen af et mangfoldigt fællesskab, hvor børn og forældre med forskellige kulturelle baggrunde, er noget vi vægter højt. Alle kulturer og traditioner bidrager med læring og oplevelser til vuggestuen og vi sætter pris på at lære nyt.

Inklusion

I vuggestuen er det ikke nok, at alle børn blot er med i fællesskabet, men derimod skal alle børn tælle med og have betydning for fællesskabet. Det handler om for os i vuggestuen, at skabe en gruppe med børn og voksne som accepterer og anerkender hinanden. Vi forsøger at tilpasse fællesskabets strukturer, kommunikation, normer, holdninger og værdier, således at den er tilpasset det enkelte barn.

Eksempel: Der er startet et nyt barn i vuggestuen. Barnet er enebarn og er ikke vant til larm og høje toner hjemmefra. Barnet reagerer derfor med gråd når de andre børn eller voksne taler eller råber højt. En gruppe børn vil gerne synge 'bjørnen sover' ligesom de plejer om formiddagen. I stedet for at den voksne tænker, at det nye barn alligevel skal vænne sig til at det larmer, taler hun med børnene om, at det nye barn er meget bange for høje lyde og at det høje brøl som "bjørneungerne" slutter af med i sangen, nok vil forskrække det nye barn. Den voksne

som kan mærke på børnegruppen at de meget gerne vil synge en sang, hvor de skal være fysisk aktive, foreslår at de kan synge "troidesangen" i stedet for.

Æstetik

Børn er fantastiske æstetikere. Lige meget om de sidder på toilettet eller maler med farver, går tur i naturen eller er på museum, så er de i verden med sanserne forrest. De oplever verden gennem kroppen, mens vi voksne er meget i vores hoveder og gerne vil sprogliggøre og fortolke ting. Og i den gode mening har mange voksne travlt med at sætte ord på børns oplevelser, indtryk og udtryk, men bør måske i lige netop disse sanselige situationer blive bedre til bare at iagttage de æstetiske erfaringer, børnene er i gang med at gøre sig.

Eksempel: En voksen er lige mødt ind og ser, hvordan et barn nyder bare at ligge imellem de mange bolde i boldrummet. Da den voksne sætter ord på og siger: 'Ih, hvor har du det dejligt der', får den voksne barnet ud af dets dybe, personlige oplevelse, som for barnet er at mærke boldene og fornemme dets krop. Barnet kigger helt forskrækket op og rejser sig og går.

I vuggestuen er vi bevidste omkring at skabe et læringsmiljø som aktiverer barnets følelser og sanser. Vi indretter stuen med billeder, malerier mm. som kan stimulere barnets synssans, lytter dagligt til musik som enten kan virke beroligende eller opkvikkende, giver forskellige former for massage/berøringer alt afhængigt af om barnet skal beroliges eller opkvikkes, børnene har mulighed for at få fodbad, vi rører ved forskellige substanser både med hænderne og resten af kroppen, lader børnene opleve forskellige smagsindtryk (surt, sødt, stærkt mm), vi bruger vores næser og lugter til forskellige dufte.

Børnehaven:

Traditioner/kultur

I Børnehaven vægter vi højt, at børnene har mulighed for at deltage i og få viden om årstidsbestemte traditioner. Her er det jul, påske, fastelavn, sankthans osv. For hver tradition laver vi forskellige kreative ting, som kan pynte rundt i børnehaven, eller aktiviteter som tager udgangspunkt i lige netop den tradition vi er ved. Når det f.eks. er julemåned/december, går ældstebørnene Lucia optog og vi får besøg af julemanden, går i kirke og synger forskellige julesange/salmer. Når det er fastelavn, slår vi katten af tønden, og klæder os ud.

Hver sommer afholder børnehaven også en sommerfest, hvor alle forældre, børn og søskende inviteres. Der er et tema for hver fest, og ud fra det laves der forskellige aktiviteter rundt i børnehaven. Der afholdes også bedsteforældrekaffe og arbejdsdag en gang i året.

Æstetik

I børnehaven giver vi plads til, at børnene kan opleve det æstetiske. Dette ved at de har mulighed for fri leg, hvor de prøver sig selv af på forskellige måder, og uden voksens bestemmelse. Vi har indrettet forskellige læringsrum, hvor nogle er med spejle, bolde, musik og disko lys eller madrasser. Her kan de frit se sig selv på forskellige måder i spejlene, de kan sanse boldene på kroppen, de kan danse og lytte til musikken og de kan boltre sig på madrassen på alle mulige måder. Vi laver forskellige aktiviteter, som at male, både med farveblyanter, tusser og maling, Vi former med modellervoks, klipper og klistrer og bruger mange andre sanseredskaber i de daglige lege og aktiviteter vi har med børnene.

Vi pynter vores stuer op med alle de fine ting, som børnene har været med til at lave. Vi pynter vores stuer op med billeder og andet, alt efter hvilken årstid/måned vi er i.

Vi har med børnehavebørnene mulighed for at gå på det lokale bibliotek. Her kan vi tage hen for at læse og kigge i bøger, eller låne nogle med hjem til børnehaven. Når biblioteket en gang imellem har teaterforestillinger, så har vi mulighed for at komme og se forestillingen.

Fællesskab

I hverdagen gør vi brug af forskellige rim og remser, dialogisk læsning, sang og musik, tegner/maler, og giver børnene plads til den frie leg, som danner små fællesskaber børnene iblandt. Vi laver voksenstyrede aktiviteter, som styrker deres fællesskab, med børn de måske ikke lige har det helt store fællesskab med. Men med gentagelser af samme voksenstyrede aktivitet, kan disse fællesskaber vokse.

Vi fejrer børnenes fødselsdage, og øver i at holde i hånd når vi går ture. Vi understøtter børnenes forståelse af fællesskabet ved at arbejde i små og store grupper, hvor fokus på forskelligheden og samarbejde er nøgleordet.

Vi giver børnene plads og mulighed for at være forskellige, og lærer dem at acceptere at vi alle ikke er ens. Men giver dem også muligheden for at være nysgerrige på, hvorfor vi alle ikke er ens.

Evalueringskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske

læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Hvilken evalueringskultur haves og tilstræbes i Børnegården Nejs

I Børnegården Nejs arbejder det pædagogiske personale med feedbackmodeller, 123 – trins modeller samt smitte-modeller og som kontaktperson til børn og familie tager vi ansvar for kontinuerlig opfølgning af barnets udviklingsområder og fokus på udviklingsorienterede aktiviteter og gøremål i dagtilbud og hjem.

Det pædagogiske personale forpligter sig til at eksperimentere med forskellige praksismetoder i hverdagen, som kan spænde vidt fra relations arbejde til det fysiske, æstetiske børnemiljø.

Vi evaluerer vores pædagogiske praksis løbende på stue- og personalemøder og sikrer, at pædagogiske dialoger – feedbacksamtaler tillades og prioriteres i hverdagslivet.

Vores nærværende styrkede pædagogiske læreplan forventes at give anledning til gode pædagogiske drøftelser i både personalegruppe og forældrerådet.

I fællesskab vil vi forbedre vores evalueringskultur, som fremadrettet skal tillægges en langt større betydning for skabelse af trivsel og udvikling for alle børn i Børnegården Nejs.

Vi betragter vores styrkede læreplan som et dynamisk projekt, hvor personalet forpligter sig til faglige refleksioner, dialoger i hverdagen samt ny- og gentænkninger, som bidrager til kontinuerlig udvikling af vores styrkede læreplan og altså vores pædagogiske praksis.

I Børnegården Nejs gennemgår vi som minimum vores styrkede læreplan hvert andet år med henblik på en evalueringsproces – næste gang efteråret 2022.

